

Kunta- ja alueosasto

21.5.2024

Kaavin kunta
Rantatie 1
73600 Kaavi

Päätös Kaavin kunnan oikaisuvaatimuksesta koskien vuoden 2024 kunnan peruspalvelujen valtionosuutta

Asia

Kaavin kunta on tehnyt oikaisuvaatimuksen valtiovarainministeriön 21.12.2023 tekemästä päätöksestä (VN/35660/2023) kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvista veromenetysten korvauksista vuonna 2024.

Oikaisuvaatimuksen mukaan Kaavin kunnan peruspalvelujen valtionosuus vuodelle 2024 on -554 741 euroa. Negatiivisia valtionosuuksia lisäävät myös kotikuntakorvaukset sekä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoitus. Yhteensä Kaavin kunnan valtionosuudet ovat vuonna 2024 negatiiviset noin 1,4 miljoonaa euroa.

Oikaisuvaatimuksen mukaan hyvinvointialueuudistuksen voimaantulon jälkeen vuonna 2023 Kaavin kunnan talouden kantokyky on ollut haasteellinen. Kunnan järjestämää opetustoimea on jo aiemmin yhdistetty Tuusniemen kunnan kanssa ja palveluasumiseen liittyvät kiinteistöt siirretty yksityisen toimijan (Attendo) tehtäväksi. Kunnan organisaatio on uudistettu vastaamaan uuden kunnan toimintaa. Kunnan kiinteistöveroprosentit ovat olleet jo vuosia korkealla tasolla. Lisäksi Kaavin kunta on nostanut tuloveroprosenttiaan (9,80) vuodelle 2024.

Oikaisuvaatimuksessa kuvataan sote-uudistuksen yhteydessä säädettyjen, uudistuksen vaikutuksia tasaavien tasauselementtien vaikutusta kunnan talouteen ja peruspalvelujen valtionosuuteen. Kunnalta siirtyi uudistuksessa enemmän menoja kuin tuloja, joten uudistuksen vaikutukset kunnalle olisivat myönteiset. Hyötyä on kuitenkin rajattu muutosrajoittimella. Kaavin kunta näkee, että negatiiviset tasauselementit ovat hyvin merkittäviä kunnan tapauksessa. Ilman järjestelmämuutoksen tasausta kunnan taloudellinen asema paranisi huomattavasti. Muutosrajoitin ja järjestelmämuutoksen taseus aiheuttavat merkittävää heikennystä kunnan talouteen ilman että kunta voi siihen vaikuttaa.

Oikaisuvaatimuksessa todetaan Kaavin kunnan vuosien 2021 ja 2022 keskimääräisten sote-kustannusten sekä valtionosuuksien ja verotulojen välisen erotuksen olleen 6,9 miljoonaa euroa. Tämä on se rahoituksen taso, joka Kaavin

kunnalle olisi oikaisuvaatimuksen mukaan tullut jäädä sote-palvelujen kustannusten siirryttyä hyvinvointialueelle. Vuosien 2023 ja 2024 toteuman ja arvioidun mukaiset Kaavin kunnan verotulot ovat noin 6,4 miljoonaa vuodessa. Kunnan mukaan valtionosuudet vuonna 2023 olivat noin 0,27 miljoonaa euroa, kun huomioidaan harkinnanvarainen valtionosuus. Vuodelle 2024 valtionosuudet olisivat päätöksen mukaan -0,5 miljoonaa euroa.

Kaavin kunta hakee valtiovarainministeriöltä oikaisua kunnan vuoden 2024 peruspalvelujen valtionosuuspäätökseen, koska kunta ei hyväksy negatiivista peruspalvelujen valtionosuutta. Kunta toteaa, että sote-uudistuksen rahoitusta koskevan lainsäädännön säätämisen yhteydessä on todettu valtiovarainministeriön seuraavan negatiivisen valtionosuuden kuntien edellytyksiä selviytyä peruspalveluiden rahoituksesta ja arvioivan mahdollisia valtionosuuden perusteisiin tarvittavia muutoksia. Valtionosuuden negatiivisuus ei ole perustuslain vastainen niin kauan, kun kunnille jää taloudellista liikkumavaraa ja kunnat selviytyvät omilla tuloillaan palvelujen järjestämisestä. Oikaisuvaatimuksen mukaan, Kaavin kunnalla tätä liikkumavaraa ei ole eikä kunnan tulorahoitus riitä tarvittavien palvelujen järjestämiseen. Etenkään kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviin tehtäviin resurssit eivät riitä.

Lisäksi Kaavin kunta pyytää valtiovarainministeriötä yksilöityjä perusteluita tehtyyn päätökseen sekä yksityiskohtaisempaa erittelyä päätöksen perusteena olevista laskelmista Kaavin kunnan valtionosuuksista vuonna 2024.

Perustelut

Kaavin kunnan negatiiviset valtionosuudet vuonna 2024 muodostuvat peruspalvelujen valtionosuudesta (-554 742 euroa), opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnoimasta rahoituksesta (-613 746 euroa) sekä kotikuntakorvauksesta (-830 896 euroa). Kotikuntakorvaukset maksetaan valtionosuuspäätöksen yhteydessä, mutta ne ovat luonteeltaan kuntien välisiä eli Kaavin kunnan korvausta muille kunnille niissä perusopetusta saavista kaavilaislapsista. Valtiovarainministeriön päätös kohdistuu edellä mainituista vain siihen osuuteen, joka koskee kuntien peruspalvelujen valtionosuuden myöntämistä sekä vuotta 2024 koskevaa kotikuntakorvauksen perusosan euromäärää.

Valtiovarainministeriö toteaa, että Kaavin kunnan valtionosuudet ovat määräytyneet voimassa olevan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) säännösten mukaisesti. Valtiovarainministeriö ei voi hallintoviranomaisena arvioida yksittäisen lain säännöksen perustuslainmukaisuutta ja jättää lakia soveltamatta, jos se jossakin tilanteessa katsoisi lain säännöksen soveltamisen olevan ristiriidassa perustuslain kanssa. Tällainen oikeus on perustuslain 106 §:n mukaan ainoastaan tuomioistuimella. Negatiivinen valtionosuus ja sen perintä perustuu voimassa olevan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain säännöksiin, eikä valtiovarainministeriöllä ole asiassa harkintavaltaa.

Valtiovarainministeriölle ei ole laissa säädetty toimivaltaa esimerkiksi arvioida vielä erikseen perinnän kohtuullisuutta tai aikataulua.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 46 §:ssä säädetään valtionosuuksien, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvauksien ja kotikuntakorvauksien maksamisesta.

Pykälän 1 momentin mukaan Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus maksaa tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet, veroperustemuutoksista johtuvien verotulomenetysten korvaukset ja kotikuntakorvaukset sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa sekä vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa tarkoitetut valtionosuudet ja muun rahoituksen yhtenä kokonaisuutena siten kuin tässä pykälässä säädetään. Pykälän 2 momentin mukaan valtiovarainministeriö ja opetus- ja kulttuuriministeriö toimittavat Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskukselle 1 momentissa tarkoitettujen valtionosuuksien, korvauksien ja muun rahoituksen maksamista varten tarvittavat päätökset ja tiedot.

Pykälän 3 momentin mukaan Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus maksaa tässä pykälässä tarkoitetut valtionosuudet, korvaukset ja muun rahoituksen kunnille ja muille valtionosuuden tai rahoituksen saajille varainhoitovuoden alusta kuukausittain yhtä suurina erinä, viimeistään kuukauden 11 päivänä. Pykälän 4 momentin mukaan, jos 2 momentissa tarkoitettujen päätöskien mukaan kunta on veloitettu suorittamaan enemmän kuin mitä kunnalle maksetaan, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus perii erotuksen kunnalta siten kuin 3 momentissa säädetään maksamisesta.

Kaavin kunnan oikaisuvaatimuksessa mainitsemilla tasauselementeillä pyritään tasaamaan sote-uudistuksen aiheuttamia kohtuuttomia vaikutuksia kuntien talouteen. Sote-uudistuksen muutosrajoittimella tasataan siirtyvien kustannusten ja tulojen epätasapainoa kuntakohtaisesti. Lisäksi järjestelmämuutoksen tasauksella rajataan uudistuksen aiheuttama kunnan tasapainotilan muutos. Myös Kaavin kunnan sote-uudistuksen vaikutuksia tasaavat tasauselementit on laskettu kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaisesti.

Päätöksessä mainitaan valtiovarainministeriön verkko-osoite (<https://vm.fi/valtionosuuslaskelmia>), josta löytyvät tarkemmat kuntakohtaiset laskelmat ja niiden määräytymisperusteet.

Kaavin kunnan siirtyviä kustannustietoja on oikaisuvaatimuksen toimittamisen jälkeen selvitetty kunnan edustajan kanssa ja niistä on kuultu kuntaa. Kaavin kunnan toimittaman lisäselvityksen mukaan voidaan todeta, että myös työllisyyden edistämisen ja ympäristöterveyden kustannuserät ovat laskelmissa oikein, eikä siirtyviin kustannuksiin sisälly kuntaan jääneiden palveluiden kustannuksia. Valtiovarainministeriön saaman selvityksen perusteella kustannustiedoissa ei siten ole korjattavaa tai lisäselvitettävää.

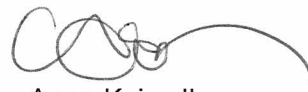
Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaisesti kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä uudistetaan vastaamaan kuntien muuttunutta roolia. Negatiivisten valtionosuuksien kysymystä on määrä tarkastella laajemmin osana kuntien peruspalvelujen valtionosuuden uudistusta.

Mikäli Kaavin kunta arvioi, että negatiivinen peruspalvelujen valtionosuus vaarantaa kaupungin edellytykset hoitaa lakisääteiset tehtävänsä, voi kunta hakea harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 27 § mukaisesti. Mainitun pykälän mukaan kunnan valtionosuutta voidaan korottaa hakemuksesta harkinnanvaraisesti valtion talousarvion rajoissa, jos kunta ensisijaisesti poikkeuksellisten tai tilapäisten kunnallistaloudellisten vaikeuksien vuoksi on lisätyn taloudellisen tuen tarpeessa.

Päätös

Kaavin kunnan oikaisuvaatimus valtiovarainministeriön päätökseen kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvauksesta 2024 hylätään, koska päätös on kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) mukainen.

Kunta- ja alueministeri

Anna-Kaisa Ikonen

Finanssiasiantuntija

Lauri Piirainen

Liite

Valitusosoitus

LIITE

Valitusosoitus

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta Itä-Suomen hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä osoitetaan valitusviranomaiselle ja se on toimitettava valitusajassa hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan saadun tiedoksi, ellei muuta näytetä, kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä. Virkakirjeen katsotaan tulleen viranomaisen tietoon saapumispäivänään.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta, mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteilla muutosta vaaditaan
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituksen liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon muutosta haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- asiamiehen valtakirja
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse tai toimittaa lähetin välityksellä. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille

valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä. Hallinto-oikeuden kirjaamon aukioloaika on kello 8.00 - 16.15.

Valittajalta peritään hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 270 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Hallinto-oikeuden yhteystiedot:

postiosoite	PL 1744, 70101 Kuopio
käyntiosoite	Minna Canthin katu 64, 70100 Kuopio
puhelin (as.palvelu/kirjaamo)	029 56 42502
sähköposti	ita-suomi.hao(at)oikeus.fi (korvaa at-merkintä @-merkillä)
faksi	029 56 42501